

UZMAN ÖĞRETMENLİK SINAVI

1. MODÜL ÖZETİ ÖĞRENME VE ÖĞRETİM SÜREÇLERİ

Erhan BOYRAZ
Sosyal Bilgiler Öğretmeni

1. MODÜL

FARKLILAŞTIRILMIŞ ÖĞRETİM YAKLAŞIMI

1. Farklılaştırılmış Öğretimin Kuramsal

Temelleri:

Piaget: Bilisel gelişim kavramı: Çocuk dünya üzerinde hareket ederek ve dünyaya ilişkin yaptığı kavramsallaşmaları birbirine bağlayarak öğrenir.

Vygotsky: Yakınsal Gelişim Alanı: Çocuğun bağımsız çalışma yoluyla yapabildiği gerçek gelişim seviyesi ile bir yetişkin veya akranlarıyla işbirliği içindeyken yapabileceği potansiyel gelişim seviyesi arasındaki mesafe olarak açıklanır.

Vygotsky'ın Sosyal Gelişim

Yapılandırmacı öğrenme teorisinin ilkeleri

- Öğretmenden Öğrenciye-öğrenciden öğretmene doğru iki taraflı öğrenmeyi teşvik eder.
- Öğrenme sürecinden bireyin kendisinden daha bilgili birisine ihtiyacı vardır. (öğretmen, koç vb.)
- Öğrenciler kendisinin ulaşabilecekleri veya bir rehber eşliğinde başarabilecekleri bir görev üzerinde çalıştıklarında daha etkili öğrenirler.

Gardner: Çoklu Zeka Kuramı: Her Öğrencinin düşünme ve öğrenme konusunda güçlü tarafları bulunmaktadır. Öğrenciler bu güçlü tarafları kullanırken daha kolay öğrenirler. Zeka çeşitlerinden yalnızca birine odaklanmak zeka alanına sahip olmayan öğrenciler için fırsatları en aza indirebilir.

Bloom'un toksonomisi (aşamalı):

- ❖ Hatırlama
- ❖ Kavrama
- ❖ Uygulama
- ❖ Analiz
- ❖ Sentez
- ❖ Değerlendirme

Neden Farklılaştırılmış Eğitim?

Tomlinson: Farklılaştırılmış Öğretimi Hazır bulunuşluluk düzeyleri, ilgi alanları ve Öğrenme profillerindeki farklılıklara odaklanıldığında öğrencilerin en iyi öğrendiği öncülüne dayanan bir öğretim felsefesi olarak tanımlar. Sosyal ve işbirlikçi bir süreç. Sınıfta olanların sorumluluğu önce öğretmen sonra öğrenciye yüklenir.

Not: Farklılaşmanın amacı, tüm öğrencileri seviyelerinin en önemli seviyesine çıkarmaktır.

Farklılaşmanın uzun vadeli hedefi ise yaşam boyu öğrenmeyi etkinleştirmektir.

Bireysel Farklılıkların Üç alanı:

- **Hazır Bulunuşluluk:** Öğrencinin belirli bir öğrenme alanıyla ilgili mevcut bilgi, anlayış ve beceri düzeyini ifade eder.
- **İlgi:** Bireyin kendisi için önemli olduğunu düşündüğü konuya odaklanmasına neden olan duyguyu ifade eder.
- **Öğrenme Profilleri:** Bireyin nasıl öğrendiği ile ilgilidir. Zeka tercihleri, cinsiyet, kültür veya öğrenme stilleri gibi

Farklılaştırılmış öğretimde Kullanılan Yöntem ve Teknikler

- 1- **İstasyon:** İstasyonlar aynı ortamdadır. Farklı konular farklı istasyonlarda yer alır. Öğrenciler kendi tercihlerine göre istasyonlarda yer alabilirler.
- 2- **Merkezler:** İstasyonlar gibi aynı ortamdadırlar. Fakat merkezlerde aynı konunun farklı yollarla öğrenilmesi amaçlanır. Bu istasyonlardan ayrılan yönüdür.
- 3- **Öğrenme Ajandaları:** Her Öğrenci için farklı görevler verilir. Her öğrencinin ajandası vardır. Bu stratejinin amacı derse destek olmaktır.
- 4- **Karmaşık Öğretim:** Bir Grup uygulamasıdır. Farklı özelliklere sahip

çocuklarla oluşturulur. Her öğrencinin farklı yönleriyle katkı sunması hedeflenir.

- 5- **Yörünge Çalışmaları:** Proje yönteminin bireysel uygulanan şeklidir. Yörünge ismi hazırlanan projelerin işlenen konunun yörüngesi etrafında seçilmesinden gelir. Yörünge = proje diyebiliriz. Öğrenci kendi projesini kendi seçer 3-6 haftalık sürede tamamlar. Amaç derse destek olmaktır.
- 6- **Giriş Noktaları:** Üst Bilişsel öğrenme kuramlarına dayanır. Öğrencilere aynı anda farklı giriş noktalarından başlama imkanı sunulur. Çoklu zeka alanlarına göre giriş noktaları belirlenir.
- 7- **Öğrenme sözleşmesi:** Öğretmen ve öğrenci arasındaki anlaşmadır. Amaç öğrencilerin bağımsız çalışma alışkanlığı kazanması ve kendi öğrenmelerinden sorumlu olmalarını sağlamaktır.
- 8- **Katlı Öğretim:** Bireysel farklılıklara göre öğrenme süreci oluşturmaktır. Örnek Düşük, orta, yüksek ön öğrenmesi olan öğrencilere göre konun kademelendirilmesidir. Farklı öğrenme ihtiyaçlarına sahip öğrencilerin aynı konu üzerinde fakat farklı karmaşıklık ve soyutluluk düzeyinde çalışmasını sağlar.

Farklılaştırılmış Öğretimde Değerlendirme teknikleri:

Değerlendirme süreci

1. Öğretimin Başında
2. Öğretim sırasında
3. Öğretim sonunda yapılır.

➤ Öğretim Öncesinde Kullanılan Teknikler

1. **Köşe Kapmaca:** Öğrencilerin ders konusuna hazır bulunuşluluk düzeylerini ölçmek için yapılıyor diyebiliriz. Sınıf köşelerine “neredeyse hiç, bazen, sıklıkla ve kesinlikle ifadelerinin yazılı olduğu yazılar asılır. Öğrenci kendi seviyesine göre köşesine gider.
2. **Kutu Yapma:** Öğrenci iç içe iki kutu çizer. Dıştaki kutuya ne biliyorum, içteki kuttuya ne bilmeliyim yazar ve soruları cevaplar.
3. **Evet-hayır kartları:** kartın bir yüzüne evet diğer yüzüne hayır yazılır. Öğrenciler öğretmenin sorularına kartlarının uygun olan yüzünü göstererek cevaplandırır.

➤ Öğretim sırasında kullanılan teknikler

1. **Parmakla işaretleme:** Başparmak kullanılarak öğrenmenin ne aşamada olduğu belirlenir.

çok şey biliyorum

Biraz

bilgim var

Çok az bilgin var

2. **Yumruk yapma:** Parmak sayısına göre öğrenme düzeyi tespit edilir.

5 Parmak : Birisine açıklayacak kadar çok biliyorum

4 Parmak : Yalnız başıma yapabilecek kadar biliyorum

3 Parmak : Biraz yardıma ihtiyacım var

2 Parmak : Daha fazla pratiğe ihtiyacım var

1 Parmak : Henüz öğrenmenin başındayım.

3. **Gerçekle Yüzleşme:** Öğrenciler bilgi düzeylerini duyguyla cevaplar. Öğrencilere üç Kart dağıtılır mutlu, sakin ve üzgün ifadeleri kartlara çizilir. Sorulan sorulara göre kartlar kaldırılır. Böylece hem bilgi seviyeleri hem de duyguları ölçülmüş olur.

➤ Öğretim sonrasında kullanılan değerlendirme teknikleri

1. **Sarmal Oluşturma:** Öğrencilere konu ile ilgili sorular sorulur. Cevaplar kâğıda yazılır. Bir daire oluşturularak sıra ile öğrenciler cevaplarını okur.

2. **Simit Tekniği:** Öğretmen tahtaya bir simit çizer (iç içe geçmiş 2 daire) dış tarafına öğreniyorum iç tarafına biliyorum yazılır. Gelen cevaplara göre eşleştirme yapılır.

3. **Konuşma halkası:** Bir Grup çalışmasıdır. Öğrenciler A B C şeklinde 3 gruba ayrılır. A ile başlayan ve verilen işaretlerle gruplar arasında geçişler yapılarak öğrencilerin konu hakkında konuşmaları sağlanır. Konuşacak bir şey kalmayınca kadar döngü devam ettirilir. Böylece öğrencilerin konu hakkında ne kadar bilgi sahibi olduğu ölçülür.

4. **Döngüsel Yansıma:** Sınıfın farklı yerlerine üzerinde konuların yazılı olduğu kağıtlar asılır. Gruplara ayrılan öğrenciler öğretmenin işareti ile döngüsel olarak konu ile ilgili bildiklerini kağıtlara yazarlar. En sonunda işaretle gruplar yazılan kağıtları alarak cevapları okuyup tartışırlar.

5. **Portfolyo:** Anlayabileceğimiz şekilde ifade edecek olursak öğrenilen konularla ilgili yapılan çalışmalardır. Öğrenciler konu ile ilgili çalışmalarını internet ortamında e portfolyo şeklinde de yapabilir. Yani Portfolyo bir konu ile ilgili pano çalışması olarak da ifade edilebilir. Yada Ürün dosyası çalışması da portfolyoya örnektir.

Portfolyonun aşamaları:

➤ 1. **Aşama Ürünlerin toplanması aşaması:** Yıl boyunca yapılan tüm çalışmalar biriktirilir

➤ 2. Şama Ürünlerin seçimi aşaması:

Belirlenen kriterlere göre biriktirilen çalışmalar arasından seçimler yapılır.

➤ 3. **Aşama :** Seçilen ürünlerin neden seçildiği ve kriterlerin sağlanıp sağlanmadığı açıklanır.

➤ 4. **Aşama :** Öğrenciler bir sonraki sefer ne yapacaklarına nelere dikkat edeceklerine vb. karar verebilirler.

5. BÖLÜM

1-Farklılaşmış Öğretimde Öğretmen Roller

Farklılaştırılmış öğretimde bir sınıfta öğretmenlerin çeşitli şekillerde ve zaman içinde , öğrencilerine hem bireysel olarak hem de bir bütün olarak tutarlı bir şekilde iletmeleri gereken mesajlar vardır. KILINÇ'a göre bu mesajlar şöyledir:

1. **Davet Mesajı:** Burada olmanızdan ve sizi tanıyacak olmaktan çok memnunuz. Burayı sizin için değerli bir öğrenme alanı yapmak için elimden geleni yapacağım.

2. **Yatırım Mesajı:** Hepiniz bu sınıfta ve dünyada çok önemlisiniz. Başarınız çalışmakla mümkün bu yüzden çok çalışmalısınız.

3. **Kalıcılık Mesajı:** Her zaman ilk denememizde her şeyi başaramayabiliriz. Sizden asla vazgeçmeyeceğim

4. **Fırsat Mesajı:** Gençsiniz her şeyi yeni öğreniyorsunuz ve her şey sizin için bir fırsattır.

5. **Düşünme Mesajı:** Sizi takip edeceğim ve yönlendireceğim. İşimi ve sizin için nasıl çalıştığımı sık sık düşüneceğim

2-Duygular ve Öğrenme

Kısacası korku, endişe, stres, akran zorbalığı, dalga geçilme utanma, gülünç duruma düşme gibi duygular öğrenmeyi olumsuz etkiler.

3-Sınıf İklimi: Kısacası Her öğrencinin sınıfta kendisini rahat ve güvende hissetmesidir. Başarılı ya da başarısız öğrenciyi sürekli motive edici yaklaşımlar sergilenmelidir.

Eğitim Programının Tanımı

Yabancı Eğitimciler göre:

Bobbit: Latince “yarış alanı” ve “yarış” anlamından yola çıkarak eğitim programını çocuk ve gençlerin yetişkin yaşamında yapılması gereken şeyleri iyice yapmaları ve deneyimlemeleri gereken şeylerin toplamı biçiminde ele almıştır.

Tyler: Geçmişte ya da şu anki uygulamalar ile bilimsel ve kuramsal çalışmalardan elde edilen amaçlar doğrultusunda biçimlenmiş öğrenci yaşantılarının bütünüdür.

Englis: okul ya da okul sistemi içinde en azından öğretmenlerin öğrencilere öğretmesi gereken içeriği ve kullanabilecekleri yöntemleri içeren bir belge ya da plandır.

Posner : Hem öğretmene hem de değerlendirme sürecine karar vermeye olanak sağlayan öğrenme ürünleri dizisi olarak ele almaktadır.

Ornstein ve Hunkins : kendine özgü temelleri, bilgi alanları, araştırma yaklaşımları, kuramları, ilkeleri ve uzmanları olan bir çalışma alanı olarak tanımlamışlardır.

Yerli Eğitimciler göre:

Varış : Bir eğitim kurumunun, çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı millî eğitimin ve kurumun amaçlarının gerçekleşmesine dönük tüm faaliyetleri kapsar.

Ertürk : eğitim programını, “yetişek” kavramını kullanarak açıklamaktadır ve yetişegi “Belli öğrencileri belli bir zaman süresi içinde yetiştirmeye yönelik düzenli eğitim durumlarının tümü.” olarak tanımlamaktadır.

Sönmez : eğitim programı kavramı yerine “yetişek” kavramını kullanır ve ona göre “Yetişekler, öğrencide gözlenmeye karar verilen hedef ve davranışları, onların içerikle bağlantısını, eğitim ve sınav durumlarını kapsar.

3. Program Türleri

1-Resmi Program : Resmi metinlerde açıkça belirtilen biçimde geliştirilen; hedefleri, konuları ve işleniş sırasını ; kullanılacak araç gereçleri ve değerlendirmeyi içeren programdır. Devlet tarafından hazırlanan ve Eğitim bakanlığı tarafından uygulanan programdır.

2. Uygulamadaki program : Resmi programın uygulandığında ortaya çıkan ve öğretmen tarafından gerçekten uygulanan programdır.

3. Test Edilen Program : Öğretmen, Eğitim Kurumları ve devlet tarafından hazırlanan sınavlarda ölçülen öğrenmeleri kapsayan programdır.

4. Örtük Program : Gizli, saklanan ve informal program olarak ifade edilir. Bu program Öğretmenin, okulun, toplumun norm ve değerlerini içermektedir.

5. İhmal edilen Program : Resmi programda yer almasına rağmen uygulanmayan, göz ardı edilen, üstün körü geçilen yada atlanan programdır. Programın ihmal nedenleri sınav sistemi, veli öğretmen beklentileri, okulun fiziki olanakları yada okulun bulunduğu bölge olabilir.

6. Ekstra program : Okulun dışında yapılması planlanmış her türlü deneyim ve etkinlik bu programın kapsamındadır. Spor müsabakaları, halk oyunları sinema vs..

7. Desteklenen Program : Programın desteklenmesi için sağlanan kaynakları (ders kitabı, ders saati, sınıf sayısı, derse ayrılan süre vb.) içeren bir program türüdür

8. Önerilen program: Bilim insanları ya da meslek kuruluşlarınca hazırlanan program türüdür. Türk Eğitim Derneği (TEDMEM, 2015) tarafından hazırlanarak sunulan “Ulusal Eğitim Programı 2015-2022” önerilen program türüne örnek teşkil etmektedir.

9. **Karşıt program:** Sönmez tarafından oluşturulan bu program, resmî programın hedeflerinin tam karşısını savunan kişileri yetiştirmek üzere oluşturulan bir programdır. Örtük programdan farklı olarak bu program resmî programa tamamen karşı bir tutum ve eylemi içerir.

1. Program Değerlendirme Süreci

- **Planlama:** Program değerlendirme çalışmalarının ilk basamağında sistematik bir planlama yer alır. Bilimsel bir sürecin izlendiği bu süreçte; değerlendirme amacına karar verilerek bağlamın tanımlanması, veri toplama yöntemlerine karar verilmesi, ölçme araçlarının hazırlanarak nasıl ve ne şekilde uygulanacağını belirlenmesi gibi (Wiles, 2016; Yüksel ve Sağlam, 2012; Ornstein ve Hunkins, 2009) kararların alınması söz konusudur.
- **Uygulama:** Program değerlendirmenin bu aşamasında, planlama aşamasında alınan kararlar işe koşulur. Uygulama aşamasında hazırlanan veri toplama araçları kullanılarak değerlendirilecek durumun anlaşılmasına yönelik veriler toplanır. Veri toplama araçları, araştırma yöntemi çerçevesinde belirlenir. Bunlar; sınav sonuçları, ölçekler, testler, gözlemler ve görüşmeler olabileceği gibi konuyla ilgili doküman inceleme de olabilir. Bu süreç tamamıyla bilimsel anlayışa dayalı olarak gerçekleştirilir. Uygulamanın son aşaması raporlaştırmadır. Elde edilen sonuçların raporlaştırılması değerlendirme sürecinin vazgeçilmez bir aşamasıdır
- **Değerlendirme:** Program değerlendirmenin son aşaması yine değerlendirmedir. Değerlendirmenin değerlendirilmesi aşamasında değerlendirme süreci analiz edilir. Meta değerlendirme olarak da adlandırılan bu süreç, değerlendirmecilerin de öz değerlendirme yapmalarına olanak sağlaması açısından katkı sağlayıcı bir aşamadır.

Program Değerlendirme Türleri

Program değerlendirme, değerlendirme biçimine göre formal ve informal değerlendirme olarak ikiye ayrılır. Formal değerlendirmeler, sistematik bir süreci içerir. Bu, değerlendirme için amaçların belirlenmesi; nerede, ne zaman ve kim tarafından yapılacağına karar verilmesi; süreçte kullanılacak tüm veri toplama araçlarının geçerliği ve güvenilirliğinin incelenmesi anlamına gelir. Formal değerlendirmeler, yapılandırılmış bir değerlendirme türüdür ve süreç hakkında uzmanlık gerektirir.

İnformal değerlendirme ise sistematik olmayan bir özellik taşır. Bu, çoğunlukla günlük yaşamda karşılaşılan olaylarda ortaya çıkar ve öznel bir nitelik taşıma durumu söz konusudur. Ancak bu kesinlikle değersiz, geçersiz bir değerlendirme türü olarak da düşünülmemelidir. Burada özellikle deneyimler, içgüdüler oldukça önemli verilerdir.

Değerlendirme amacı yönünden ise biçimlendirici ve toplam değerlendirme olarak sınıflandırılmaktadır. Biçimlendirici değerlendirme, geliştirilen programın özellikle ilk aşamalarında durumun gözden geçirilmesi amacıyla yapılır. Bu değerlendirme sürekli, ayrıntılı ve konuya özgü bilgilendirme sağlar. Programın niteliğinin artırılmasının amaçlandığı bu değerlendirme, program tamamlanmadan, diğer bir deyişle çok geçmeden sorunlara müdahale edilmesine olanak sağlar.

Toplam değerlendirme ise programın uygulanmasından sonra yapılan bir değerlendirme türüdür. Bu değerlendirme türü “Eğitim programı başarılı oldu mu?” sorusu üzerinden hareket eder. Bu amaçla bir eğitim programının her bir ögesi ya da bütünü üzerindeki toplam etkisi ile ilgili kanıtlar toplanır.

Program Değerlendirme Yaklaşımları

Fitzpatrick ve arkadaşları (2004) tarafından geliştirilen beş farklı bakış açısı ile beş farklı program değerlendirme yaklaşımları ele alınmıştır:

1- Hedefe Dayalı Değerlendirme: Bu yaklaşım, programın hedeflerinin belirlenmesi ve bu hedefler doğrultusunda gerçekleşen çıktılarının değerlendirilmesini

temel almaktadır. Burada önceden belirlenen hedefler ile hedeflerin gerçekleşme düzeyini belirleyen ölçme sonuçları karşılaştırılarak durum tanımlanmaya çalışılır. Bu yaklaşım doğası gereği program uygulandıktan sonra kullanılabilir. Dolayısıyla süreç içinde olası sorunların belirlenmesi ve gereken müdahalelerin yapılması mümkün değildir.

2- Yönetime Dayalı Değerlendirme: Bu yaklaşım, yöneticilere ya da program liderlerine bilgi sunmaya odaklanan bir nitelik taşır. Bu yaklaşım, program değerlendirme sürecinde elde edilen bilgilerin özellikle karar vericiler, müdürler vb. yönetim basamağında yer alan kişilerce daha etkili kullanılabilmesini savunur. Dolayısıyla burada önemli olan yöneticilerin kararlarıdır. Program uygulanmadan daha tasarı aşamasındayken tartışma fırsatını sunması güçlü yönlerinden biridir. Sınırlı yönleri ise yöneticinin fark edemediği kritik durumların gözden kaçırılma tehlikesi, değerlendirmenin yöneticiyle uyumsuzluğu olarak ifade edilebilir

3- Uzman Odaklı Değerlendirme: En eski ve en çok kullanılan yaklaşımlarından biridir. Programın niteliğine o program konusundaki uzman ya da uzmanların karar vermesine odaklıdır. Örneğin eğitim kurumlarında gerçekleştirilen akreditasyon çalışmaları, proje değerlendirme jürileri ya da hakem kurulları, programı yerinde değerlendiren uzmanların uygulamaları bu yaklaşıma örnek gösterilebilir. Birçok alanda uygulanabilmesi, verimli olması güçlü yönleri arasında yer alır.

4- Tüketici / Yararlanıcı Odaklı Değerlendirme:

Bu yaklaşım eğitim programları, çalıştaylar, hizmet içi eğitimler, eğitim materyalleri gibi ürün ve hizmetler hakkında bilgi toplamakla yükümlü birey ya da bağımsız kuruluşlar tarafından geliştirilen ve desteklenen bir yaklaşımdır. Dolayısıyla geliştirilecek ürün ve hizmetlerden yararlananların değerlendirme pozisyonunda olmasına dayanır. Burada öncelik verilen değerlendiricinin beklentisidir.

5- Katılımcı Odaklı Değerlendirme: Bu değerlendirme yaklaşımında paydaşların, bir diğer deyişle programla ilgisi olanların değerlendirmeye yardım etmek üzere sürece

katılması söz konusudur. Çoğulcu bir bakış açısını yansıtması, programın çok yönlü değerlendirilmesine önemli katkılar sağlar. Örneğin bir programın değerlendirilmesinde öğrencilerin, öğretmenlerin, yöneticilerin ve / veya ailelerin katılımı programın farklı açılarından ele alınmasına katkı sağlar.

KAVRAM ÖĞRETİMİ

Kavram öğretiminde ve kavram yanılgıları tespitinde kullanılacak araçlar şu şekilde olabilir:

1. Kavram haritaları
2. Zihin haritaları
3. Kavram karikatürleri
4. Metaforlar ve analogiler
5. İki / üç aşamalı testler

Kavramların yapı itibarıyla soyut düşünce birimleri olması ve karmaşık bir ilişkisel düzeydeki niteliği nedeniyle öğrenmede zorluklar yaşanmaktadır. Bu sorunu gidermede görsel tasarım araçlarının kullanılması katkı sağlayabilir. Bu bölümde eğitimde sıkça kullanılan görsel araçlardan bazıları ele alınacaktır.

1. Kavram Haritaları

Joseph D. Novak tarafından Ausubel'in anlamlı öğrenme kuramına dayalı olarak 70'li yılların başında Cornell Üniversitesinde geliştirilmiştir. Bilgiyi organize edip görsel bir şekilde sunar. Ausubel'in ortaya atmış olduğu anlamlı öğrenmeye yardımcı olur. Bu manada kavramlar ve kavramlar arası ilişkileri gösteren grafiksel bir görsel araçtır.

Dersin giriş aşamasında; öğrenilecek konuyu bütün hâlinde görme imkânı sağlar.

Dersin gelişme aşamasında;

-Önceden tanımlanan kavram haritası üzerinde maskeleye yöntemiyle kavramların diğer kavramlarla ilişkileri aşama aşama açıklanabilir.

-Öğretmen ve öğrencilerle birlikte dersin işleniş sürecinde birlikte hazırlanabilir.

Dersin sonuç aşamasında; öğrenilen konuyu özetleyerek bütün hâlinde görme imkânı sağlar.

Ev ödevi olarak da verilebilir.

2. Zihin Haritaları

Tony Buzan tarafından geliştirilmiştir. İlk olarak not alma tekniği olarak ortaya çıkmıştır. Olayların, fikirlerin sistematik bir şekilde görselleştirilmesidir. Zihin haritaları kavram haritalarına benzer. Basit bir zihin haritasından yola çıkacak olursak merkezde bir ana kavram vardır ve diğer kavramlarla bağlantılıdır. Zihin haritalarında görsellerden yararlanabiliriz. Örneğin Ana kavramı beyin olan bir zihin haritasında ana kavram olan beyin merkeze; sağ beyincik beynin sağ tarafına; sol beyincik ise beynin sol tarafına yerleştirilir. Sağ beyincik tarafına ritim, boyut ve renk, sol beyincik tarafına ise kelimeler, düzen, listeleme gibi fonksiyonlar yerleştirilir.

3. V-Diyagramları

1980'li yıllarda D. Bob Gowin ve arkadaşları tarafından geliştirilmiştir. Başlangıçtaki amacı özellikle fen bilimi alanında laboratuvar araştırmalarının daha etkili olması içindir.

4. Kavram Karikatürleri

Akran Öğretimi

Öğrencilerin aktif olarak öğrenme sürecine katılımını sağlayan aktif öğrenme yaklaşımlarında biridir. Her branşta uygulanabilir. Öğrenciyi merkeze alan, onun ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran bir eğitmenin rehberliğinin yanı sıra kendi yaş grubundan birbirlerini çok daha iyi anlayan akranlarının desteğinde olan süreçtir. Eric Mazur bu yaklaşımı ortaya çıkarmıştır.

NOT: Öğretmenin yaptığı konu anlatımı sonrasındaki değerlendirmede doğru cevap yüzdesi

_30-70 arasında olursa akran tartışması için idealdir.

Okul dışı öğrenme

Formal Öğrenme	Non-Formal Öğrenme	İnformal Öğrenme
Genellikle okulda	Okul dışı kurumlarda	Her yerde
Motivasyon genel anlamda daha dışsal	Motivasyon dışsal olabilir ama genel anlamda içsel	Temelde içsel motivasyon
Yapılandırılmış	Yapılandırılmış	Yapılandırılmamış
Zorunlu	Genellikle gönüllü	Gönüllü
Öğretmen liderliğinde	Rehber ya da öğretmen liderliğinde	Genellikle öğrenenin öncülüğüyle
Öğrenme değerlendirilir	Öğrenme genellikle değerlendirilmez	Öğrenme değerlendirilmez
Ardışık	Genellikle ardışık değil	Ardışık değil
Genellikle önceden planlanmış	Genellikle önceden planlanmış	Kendiliğinden

Eğitimde Etkili geri bildirim

Öğrenme sürecinin belirleyici unsurları:

- **Hiçbir şey istek olmadan gerçekleşmez**
- **Çocuklar korku ve baskıyla değil kendi çabalarıyla daha etkili öğrenirler**
- **Öğrenmenin en önemli itici gücü meraktır. Merakın azalması ile birlikte öğrenme çabası da azalır**
- **Öğretim, öğrencilerin bireysel öğrenme özellikleri doğrultusunda farklılaştırılmalı ve zenginleştirilmelidir**
- **Öğretmenlerinin en önemli görevi, çocuklara öğrenmeyi sevdirmek, onların öğrenme çabalarını desteklemek ve öğrenme kararlılıklarını sürdürmelerine yardımcı olmaktır**
- **En geniş tabanlı öğrenmeler, yaparak ve yaşayarak ulaşılan öğrenmelerdir**
- **Öğretmenler, demokratik bir sınıfta ortamında öğrencileri pasif alıcı olmaktan kurtaran yöntemlere öncelik vermelidirler**
- **Çocukların öz güveni desteklenmelidir. Öz güven okul ekosistemindeki tüm paydaşların o bireye dair izlenimlerinin bir toplamıdır**
- **Öğrenme bireyin kendi zihin şemalarını oluşturması, mevcut şemalarını**

güncellemesi, dış uyarıcılardan gelen bilgiyi anlamlandırması ile gerçekleşir

- **Hatalar öğrenme sürecinin önemli deneyimleridir**
- **Geri bildirimlerin öğrenme sürecinde bireyin bilişsel ve duyuşsal özellikleri üzerinde olumlu etkileri vardır**
- **Geri bildirim kapsamında öğrencinin öğrenme süreçlerine aktif olarak katılımının teşvik edilmesinin yanı sıra katılımın niteliği de değerlendirilmelidir**

Öğrenme İçin Temel İlkeler

1. Öğrenme hedefe yöneliktir.
2. Öğrenme ön bilgi ile yeni bilgi arasında bağ kurmaktır.
3. Öğrenme bilginin örgütlenmesidir.
4. Öğrenme doğrusal olmayan fazlar hâlinde gerçekleşir.
5. Öğrenme gelişimden etkilenir.
6. Öğrenme stratejiktir.

Öğrenme stratejiktir.

Öğrenme stratejileri; öğrencilerin yeni bilgi ve becerileri almak, anlamlandırmak, saklamak, gerektiğinde hatırlamak için kullandıkları amaçlı eylem ve düşüncelerdir. Öğrenme stratejilerini farklı şekillerde sınıflayabiliriz. Öğrenmenin etkiledikleri süreçlere göre üçe ayırabiliriz.

Bunlar:

A) Bilişsel stratejiler: Akademik işi tamamlamak amacıyla kullanılan stratejiler (örneğin soru çözme, altını çizme, özet yazma).

B) Üstbiliş stratejiler: Öğrenmeyi planlama, izleme ve kontrol amacıyla kullanılan stratejiler (örneğin nasıl öğrenebileceğini düşünme, öğrenip öğrenmediğini kontrol).

C) Sosyal ve duyuşsal stratejiler: Başkalarıyla etkileşimi gerektiren ya da bireyin duyuşsal durumunu etkilemeye yönelmiş stratejiler (örneğin kendini ödüllendirme, kendisi için önemini düşünme, arkadaşına sorma)

www.egitimhane.com

Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler

1. Öğrenmeyi Etkileyen Dolaylı Faktörler

Öğrenmeyi dolaylı etkileyen faktörler, öğretene (öğretmen) ve öğrenme ortamıdır.

- Planlı bir öğretim etkinliği içerisinde öğretene (öğretmen) eğitim-öğretim işini planlayan ve uygulayan kişidir. Bu durumda öğrenmenin gerçekleşmesi için öğretene (öğretmenin) bilgisi, tecrübesi, becerisi, yaklaşımı, iletişimi vb. gibi değişik faktörler öğrenenin öğrenmesinde etkili bir durumdur.
- Öğrenme ortamı, psikolojik ortam ve fiziksel ortam olarak genelde ikiye ayrılır. Psikolojik ortam, en genel anlamı ile öğrenme için uygun kişiler arası ilişkilerin olup olmadığını anlatır. Bir sınıfta bu, sınıfın iklimi ya da sınıfın havasıdır. Fiziksel ortam ise öğrenmenin gerçekleşmesini sağlayan uygun çevresel koşulları anlatmak için kullanılır. Isı, ışık, koku, gürültü, temizlik durumu; estetik özellikler gibi.

2. Öğrenmeyi Doğrudan Etkileyen Faktörler

Doğrudan etkileyen faktörler 3 gruba ayrılır

1. Öğrenenden kaynaklı faktörler
2. Öğrenme malzemesinden kaynaklı faktörler
3. Öğrenme yönteminden kaynaklı faktörler

1. Öğrenenden kaynaklı Faktörler

A) **Türe Özgü Hazır Oluş:** Organizmanın bir davranışı gösterebilmesi için biyolojik donanımının yani genetik donanımının uygun olması gerekir.

B) **Olgunlaşma:** Vücut organlarının kendinden beklenen fonksiyonları yerine getirebilecek düzeye gelmesidir.

Olgunlaşma, öğrenmeyle kazanılacak davranışların ön koşuludur. Olgunlaşma aynı zamanda yaş ve zekâ ile ilişkilidir.

1. Yaş: Yaşla birlikte öğrenme düzeyinde farklılıklar ortaya çıkar. İyi bir öğrenmenin olabilmesi için organizmanın davranışı öğrenebileceği yaşa gelmesi gerekir.

2. Zekâ: Zekâ; yeni bir bilgiyi öğrenebilmek, karşılaşılan problemleri çözebilmek, olaylar ve konularla ilgili akıl yürütebilmek, gözle görünmeyen konular hakkında düşünebilmek gibi becerileri kapsar.

C) Genel Uyarılmışlık Hâli ve Kaygı:

1. Genel Uyarılmışlık Hâli: Bireyin dışarıdan gelen uyarıcıları alma derecesidir. Bir öğrenmenin olabilmesi için bireyin uygun uyarılmışlık düzeyine gelmesi gereklidir.

2. Kaygı: Kaygı, nedeni belli olmayan korku ya da sürekli kötü bir şey olacağına dair hissin baskın olduğu psikolojik durum olarak tanımlanır.

D) Eski Yaşantıların Aktarılması: Öğrenmenin gerçekleşmesinde, yeni bir bilginin ya da yeni bir becerinin öğrenilmesi, büyük oranda öğrenilecek bu yeni bilgi veya beceriyle ilgili olan ön (eski) yaşantılara bağlıdır. Yani birey öğrenmeyi kolaylaştıracak başka bilgilere sahip olduğunda öğrenme kolaylaşır. Bunun tersi de söz konusu olabilir, bu durumda bireyin önceki bilgileri yeni bilgiler öğrenmesini zorlaştırabilir. Buna öğrenmede “aktarım” veya “transferans” denir. Söz konusu aktarmanın yeni öğrenmeye katkısı varsa buna olumlu aktarma (pozitif transferans), engelleyici bir özelliği varsa buna da olumsuz aktarma (negatif transferans) adı verilmektedir.

E) Gudu (Motivasyon): İstekleri, arzuları, gereksinimleri, dürtüleri ve ilgileri kapsayan genel bir ifadedir. Güdüler, organizmayı uyarır ve harekete geçirirken organizmayı belirli bir amaca doğru yönlendirir.

F) Dikkat: Dikkat, kişinin amaçlarına ulaşabilmesi ve bilişsel süreçleri harekete geçirip sürdürmesi için harcadığı sınırlı insan kaynağıdır. Aynı zamanda dikkat, bilincin belli bir noktada toplanması hâlidir. Dikkat, insanların algısı ve öğrenmesi üzerinde etkilidir. Bu nedenle öğrenme için gerekli bir ön koşuldur.

2. Öğrenme Yöntemleriyle İlgili Faktörler

A) Öğrenmeye Ayrılan Zaman: Öğrencilerin öğrenme için ayırdıkları zaman, bireysel farklılık gösteren ve öğrenmeyi etkileyen önemli bir faktördür. Öğrenciler “aralıklı çalışma” ya da “toplu çalışma” stratejilerini kullanırlar. Aralıklı çalışma bilgilerin daha iyi pekiştirilmesi açısından daha faydalıdır. Toplu çalışmada ise kısa zamanda çok konu çalışarak yüksek not alınabilir fakat öğrenilenler kısa sürede unutulur.

B) Öğrenilen Konunun Yapısı: Her öğrenme malzemesinin (konu, ders, kitap vb.) kendine özgü bir yapısı vardır. Öğrenme malzemesinin yapısına göre “parçalara bölerek çalışma” ve “bütün hâlinde çalışma” olarak ikiye ayrılabilir. Burada da hangisinin daha faydalı olduğu konuya, derse veya kitaba göre değişmektedir.

C) Öğrencinin Aktif Katılımı: Burada öğrencinin öğrenme malzemesi karşısındaki duruşundan, öğrenme malzemesi ile ne kadar haşır neşir olduğundan söz edilmektedir. Öğrencinin bir öğrenme durumunda “pasif” olmasından “aktif” olmasına doğru giden süreç dinleme-okuma-yazma-anlatma şeklinde oluşmaktadır. Dinleme durumunda öğrenci pasif durumdadır. Anlatmaya gelindiğinde ise aktiftir. Bir öğrencinin “dinleme” yönteminden “anlatma” yöntemine doğru gittikçe öğrenmesi artar.

D) Geri Bildirim: İyi bir öğrenmenin gerçekleşebilmesi için öğrencinin öğrenip

öğrenmediği ya da ne kadar öğrendiği ile ilgili olarak bilgilendirilmesidir. Kısaca öğrenme sonucunun hemen bilinmesidir. Öğrenci eksiklerinin ve/veya hatalarının neler olduğu hakkında hemen dönüt alırsa genellikle çabuk öğrenir. Ne kadar gelişme gösterdiğini bilmeyen öğrenci ise yavaş öğrenir veya hiç öğrenemeyebilir.

3. Öğrenilecek Malzeme ile İlgili Faktörler

Öğrenme malzemesi ile öğrenilecek konu, şekil, şema, grafik, kitap, formül vb. anlatılmaktadır. Öğrenme malzemesinin taşıdığı bazı özellikler onun öğrenimini kolaylaştırabilir veya zorlaştırabilir.

A) Algısal Ayırt Edilebilirlik: Genellikle etrafındaki malzemedan kolay ayırt edilebilenler çabuk öğrenilir. Örneğin herkesin siyah takım elbise giydiği bir davette bir kişinin beyaz takım elbise giymesi gibi.

B) Anlamsal Çağrışım: Öğrenilmesi istenen bir konu, bir kavram; bireyin önceki bilgi birikimleriyle ve/veya geçmiş yaşantılarıyla ne kadar ilişkili ise öğrenme o kadar kolay olmaktadır. Bir kelime söylendiğinde öğrencinin aklına, geçmiş öğrenmeleri ya da yaşantısıyla ilişkili diğer kelimeler gelebilmektedir. Anlamsal çağrışımlar olarak adlandırabileceğimiz bu bağlantılar arttıkça yani bir kavram diğer bir kavramı, o da başka bir kavramı çağrıştırdıkça öğrenme olasılığı da gittikçe artacaktır.

C) Kavramsal Gruplandırma: Öğrenilmesi istenilen bir konunun kavramsal benzerliklere ve/veya farklılıklara göre yani özelliklerine göre gruplandırmak konunun öğrenilmesini kolaylaştıracaktır. Çünkü birbirine yakın veya benzer kavramları öğrenmek kolaydır. Ayrıca birbirine yakın veya benzer olan kavramları gruplar hâline getirmek öğrenilebilirliği de artıran bir durumdur. Bu nedenle kavramlar gruplandırıp basamaklar hâline getirilirse öğrenme kolay gerçekleşir.

ÖĞRETİM STRATEJİLERİ

1. SUNUŞ YOLUYLA ÖĞRETİM-ANLAMLILIK

ÖĞRENME (AUSUBEL)

Temel Özellikleri: Öğretmen merkezli bir stratejidir. Konu alanının kavram, ilke ve genellemeleri öğretmen tarafından organize edilip sunularak anlamlı öğrenme gerçekleştirilir. Sunuş yoluyla öğretimin temel aldığı yöntem **tümdengelim** (bütünden parçaya, genelden özele) yöntemidir. İçerik, öğretmen tarafından anlamlı bir yapı bütünlüğüne getirilerek genelden özele doğru hiyerarşik bir sıra ile sunulur. Öğretmen dersin başında öğreteceği konunun ana temasını söyler ve konuyu öğrencilere basamak basamak anlatır. Böylece öğrenci dersin başında neyi öğreneceğini bilir ve ders süresince bunları kazanır. Eğer bilgiler iyi düzenlenmişse **az zamanda çok bilgi** kazandırılabilir. **Kavramların ve soyut konuların** öğrenimini sağladığı için daha çok ilköğretim 5. sınıftan itibaren kullanılır. Sunuş yoluyla öğretimde konular işlenirken **ardışıklık, aşamalılık**, bilinenden bilinmeye ilkelerine uygun hareket edilir. Bu nedenle yeni konuların önceki konularla ilişkilendirilmesi gerekir, bunun için de önceki öğrenilenlerin tam olarak öğrenilmesi gerekir. Önceki öğrenmelerle yeni öğrenmelerin ilişkilendirilmesi amacıyla **ön örgütleyici – organize ediciler** (kavram haritaları, grafik, şema) kullanılır.

Yararları:

Kısa sürede çok bilgi aktarılır. Zamanın kısıtlı olduğu durumlarda kullanılır.

Kalabalık sınıflar için idealdir. Zor, soyut ve karmaşık konuların öğretiminde kullanılır.

Öğrencilerin ön bilgileri yeterli olmadığı durumlarda etkili olur.

Dersin girişinde, özetlenmesinde, tekrarında kullanılır.

Sınırlılıkları:

Sadece bilgi düzeyinde hedeflerin öğretiminde kullanılır. Üst düzey hedeflerde kullanılmaz.

Öğrenci aktivitesi düşüktür. Ezber öğrenmeler gerçekleşebilir.

Sıkıcı olabilir. Öğrencilerden dönüt almak zor olduğundan hataların düzeltilmesine imkân olmayabilir.

2-BULUŞ YOLUYLA ÖĞRETİM - ÖRNEK KURAL

(BRUNER)

Temel Özellikleri: Bruner'e göre öğrenci, bilgiye kendisi ulaşmalı ve bilgiyi keşfetmelidir. Bu yaklaşımın öğretim sürecinin merkezinde öğrenci vardır, kural ya da bilgi yapısını keşfeden öğrencidir. Öğrenci örnekleri inceler, deney yapar; ilke, tanım ve genellemelere kendisi ulaşır. **Tümevarım**

yöntemi kullanılır. Tümevarım yöntemi, olay ve olgulardan hareket ederek sonuca ulaşma yoludur.

Bu yaklaşımda öğrenciyi buluşa götürmede sorular ve örneklerden yararlanır. Öğretmen gerektiğinde ipucu ve dönütler verir. Öğretmen öğrencilerin merak duygusunu uyandıracak bir problemle derse başlar. Bu yaklaşım; belli bir problemle ilgili verileri toplayıp analiz ederek sonuca ulaşmayı sağlayan, öğrenci etkinliğine dayalı, güdüleyici bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımın en önemli özelliği öğrencinin öğrenme güdüsünü artırmasıdır.

Buluş yoluyla öğretimde öğretmenin görevi sunmak değil, daha çok öğrencilere bilgileri buldurmaktır. Diğer bir ifadeyle öğrenciyi rehberlik ederek, onu yönlendirerek ve ona deneyimler yaşatarak onun bilgilere, genellemelere ve ilkelere ulaşmasına yardım etmektir. Öğretmen dersin başında çözümü ya da sonucu vermez. Çözüme ya da sonuca giden öğrencidir. Öğrencinin sezgisel düşünmesini gerektirir.

Yararları:

Yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağladığından kalıcı öğrenmeyi sağlar. Üst düzey düşünme becerilerini geliştirir. Kavrama ve üstü hedef düzeyleri için uygundur.

Sınırlılıkları:

-Zaman alır. -Maliyeti yüksektir. -Ön bilgiler yoksa amacına ulaşmaz. -Karmaşık bazı konularda sonuca ulaşmayabilir. Olgu öğretiminde etkili değildir.

3-ARAŞTIRMA-İNCELEME YOLUYLA ÖĞRETİM STRATEJİSİ (J. DEWEY)

Öğrenci merkezli bir stratejidir. **Öğrenci etkinliklerine dayalı bir problem çözme sürecidir.**

Öğretmenin görevi: Uygun araştırma problemlerini belirlemektir. Bu problemler;

- 1-Gerçek hayatta karşılaşılabilecek problemler olmalı,
- 2-Merak uyandırmalı,
- 3-Birden çok çözümü olmalıdır.

Tümevarım ve tümdengelim yöntemleri kullanılır. Buluş yoluyla öğretim stratejisinde olduğu gibi öğretmen bir yol gösterici, gerektiğinde yönlendirici bir rehber konumundadır. Bu stratejide ele alınan problemlerin gerçek hayatta karşılaşılan problem durumları olması gerekir. Bu strateji, öğrencinin problem çözme becerisini kullanarak bilimsel yöntem sürecini izlemesi gerekir. Bu stratejide **öğretim**, öğrenci etkinliklerine dayalı bir problem çözme sürecidir. **Amaç**, içeriğin aktarılması değil, öğrencilerin araştırma

ve problem çözme yönteminin farkında olması ve onu gerektiğinde kullanmasıdır.

Yararları: Öğrencilerin bilimsel, problem çözme, yaratıcı, eleştirel gibi üst düzey düşünme becerisini kazanmalarını sağlar, Üst düzey hedeflerde kullanılır. İletişim, sorumluk alma, kaynaklara ulaşma becerisi kazandırır.

Sınırlılıkları: Maliyeti yüksek, zaman alır, kalabalık sınıflarda uygulanması zor, ön koşul öğrenmeleri eksik olan öğrencilerde uygulanması zor, her yaş ve her hedef düzeyi için uygun değildir; öğretmen sınıf yönetiminde zorluk yaşayabilir.

4-TAM ÖĞRENME STRATEJİSİ (YAKLAŞIMI)

(BLOOM)

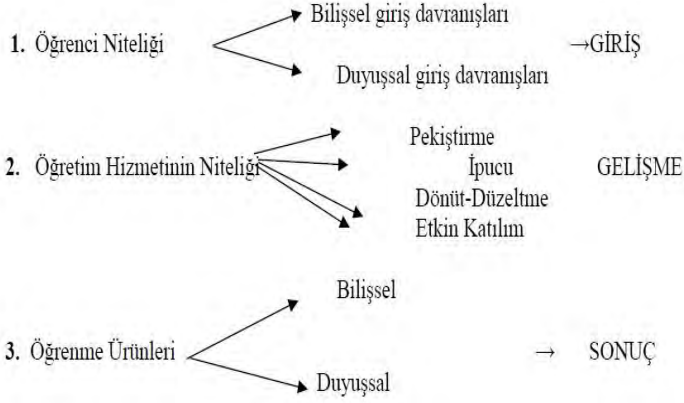
Temel Özellikleri:

- 1.Bilgi birimleri **ünitelere ayrılmıştır** ve bir ünite tam olarak öğrenilmeden diğerine geçilmez.
2. Tam öğrenme modeli, her okulda ve sınıfta hızlı öğrenen ve öğrenemeyen öğrencilerin bulunduğunu; her öğrencinin hazırbulunmuşluk düzeyine göre öğretimin yapılmasını, her öğrenciyi ihtiyacı olan **ek öğretim zamanı** ve **nitelikli öğretim hizmeti** (ipucu, katılım, pekiştireç, dönüt) sağlanırsa **her öğrencinin öğrenebileceğini** ve okulda tüm öğrencilerin başarılı olacağını savunur. "Öğrenemeyen öğrenci yoktur, öğretemeyen öğretmen vardır."
- 3.Değiştirilmez Özellikler: **zekâ, genel yetenek, öğrencilerin kişilik özellikleri, ailenin sosyoekonomik statüsü**

Değiştirilen Özellikler: **ön öğrenmeler, derse karşı ilgi, tutum, başarı inancı, ipucu, pekiştireç, katılımı, dönüt, araç gereç ve zaman** gibi değiştirilebilir öğeler zenginleştirilerek etkili öğrenme sağlanabilir. Okullar öğrencilerin değiştirilemez özelliklerini değil, değiştirilebilir özelliklerini geliştirerek öğrenmeyi sağlamalıdır.

4. Her ünite sonunda **izleme testi (formatif)** uygulanır.
5. Bloom eğitimdeki normal dağılım eğrisini reddeder, sola çarpık bir grafik oluşmasını kabul eder. %90'ın dışında kalan öğrencilerin de önemsenmesi gerektiğini, onların da tam öğrenmelerinin sağlanması gerektiğini savunur. Bu bağlamda öğretmene büyük görev düşmektedir (%95-100'ü amaçlar).
6. Tam öğrenmenin 3 ögesi (değişkeni) vardır: öğrenci nitelikleri, öğretim hizmetinin niteliği, öğrenme ürünleri. Öğrenci nitelikleri ve öğretim hizmetleri, öğrenme ürünlerini etkiler.

Tam öğrenmenin 3 temel değişkeni vardır. Bunların yerine getirilmesi gerekir.

NOT: Tam öğrenmenin giriş (öğrenci niteliği) ve gelişme (öğretim hizmetinin niteliği) kısmı bağımsız değişken olarak adlandırılırken sonuç (öğrenme ürünleri) kısmı bağımlı değişken olarak adlandırılmaktadır.

EĞİTİMDE GÜNCEL YAKLAŞIMLAR

YAPILANDIRMACI ÖĞRENME YAKLAŞIMI (PIAGET, VYGOTSKY, DEWEY, GESTALT, BRUNER)

Yapılandırmacılıkta öğrenme, deneyime bağlı anlam oluşturma sürecidir ve bu süreçte öğrenci aktiftir. Anlam oluşturan öğretmen değil, öğrencidir. Buna göre bilgi yaşantılarını anlamlı bir duruma getirmeye çalışan ve öznel bilgiyi oluşturan yani bilgiyi yapılandıran bireydir (öğrenci). Bu nedenle yapılandırmacılık nesnel bilgiyi reddeder.

Öğrencilerin ön bilgilerinin farkında olmaları, çevre ile etkileşime geçmeleri, üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeleri öğretmen tarafından sağlanmalıdır. Öğretmen bunun için açık uçlu sorular sormalı, açık uçlu tartışmalar yapmalıdır. Öğretmen, öğrencilerin yeni bakış açıları geliştirmelerine ve önceki öğrenmeleri ile bağlantı kurmalarına rehberlik etmelidir. Öğretmen öğrencileriyle birlikte araştırır ve öğrenir. En önemli özelliği; bireyin bilgiyi yapılandırmasına, oluşturmaya, yorumlamasına ve geliştirmesine fırsat vermesidir.

Değerlendirme, öğretim sonucuna değil de sürecine dönük yapılır (portfolyo). Öğrencinin öğrenme sürecinde ortaya koyduğu her şey değerlendirilir. Süreç değerlendirme, alternatif değerlendirme, otantik değerlendirme, tümel değerlendirme olarak da tanımlanabilir.

Yapılandırmacılık, buluş yoluyla öğrenme yaklaşımının geliştirilmiş hâlidir. Aralarındaki fark, buluş yolunda öğrenci öğretmen yönlendirmesiyle (ipuçları, soru-cevap) düşünerek ilke ve genellemelere (nesnel gerçeklere) ulaşır. Yapılandırmacılıkta ise öğrenci, öğretmen rehberliğinde deneyimler geçirir ve birincil bilgi kaynaklarıyla anlam (öznel gerçeklerini) üretir.

DİPNOT-1: Yapılandırmacı öğrenme kuramı üç temel grupta ele alınabilir. Bunlar:

1-Bilişsel yapılandırmacılık (Piaget): Öğrenme zihinsel yapıda meydana gelen denge (özümleme, uyumsama) süreçlerinden oluşur. Denge (Zihin)

2-Sosyal yapılandırmacılık (Vygotsky): Öğrenme, çocuğun çevre ile etkileşime geçmesiyle oluşur. Öğrenme diğer bireylerle paylaşılan etkinlikler sırasında oluşur. Merak (Çevre)

3-Radikal Yapılandırmacılık (Von Glasersfeld): Bilginin sadece birey tarafından oluşabileceğini savunur.

PROJE TABANLI ÖĞRETİM YAKLAŞIMI (JOHN DEWEY, KILPATRICK VE BRUNER)

Proje tabanlı öğretim yöntemi; bilimsel düşünmenin adımlarını öğretmek, öğrencilerin ilgilendikleri bir konuda araştırma yapmalarını, sonuçlarını bir raporla düzenlemelerini ve sınıfta ya da yarışmada sunmalarını amaçlar.

Öğrencilere bir araştırma konusu verilir ve öğrenci merkezli öğrenmeyi temel alan bu yaklaşımda öğrenci ders senaryoları içerisinde üst düzey düşünme, problem çözme, yaratıcılık, sentezleme, eleştirel düşünme gibi çalışmalar yaparak etkin öğrenmeye ulaşır. Bilişsel, duyuşsal, devinimsel gelişimi destekler.

PROBLEME DAYALI ÖĞRENME YAKLAŞIMI (JOHN DEWEY)

Probleme dayalı öğrenme yaklaşımı, ilerlemecilik eğitim felsefesi akımı ve araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejini ortaya koyan John Dewey tarafından ortaya konmuştur. Probleme dayalı öğrenme temelini J.Dewey'in "yaparak-yaşayarak öğrenme ilkesi"nden almıştır.

Bu yöntem çözülmesi gereken bir problemle başlar. Bu problemin gerçek hayatla ilgili olması, ilgi ve merak uyandırması ön koşuldur. Bu, öğrencinin gerçek hayattaki problemlerle daha önceden yüz yüze gelmesini sağlar.

Problem çözme yöntemi, bilimsel araştırma sürecini temele almaktadır. Öğrencilerin problem çözme sürecinde alternatifler geliştirerek, bilimsel yöntemi ve problem çözme aşamalarını kullanarak öğrenmelerini sağlar.

Asıl amaç mevcut problemi çözmek değil hayat boyu karşılaşılabilecek olan problemlere uygun çözüm stratejileri geliştirmektir. Burada problem araçtır. **Asıl amaç** belirlenen hedefe ulaşmaktır. Bu hedef, problem çözme stratejileri geliştirmektir. Üst düzey ve karmaşık zihinsel beceriler geliştirilir.

BEYİN TEMELLİ ÖĞRENME (HEBB, CAINE CAINE) (NÖROFİZYOLOJİK KURAM)

Bu yaklaşım gerçek problemlerin çözümüyle en iyi öğrenmenin olacağını ve öğrencinin öğrenme sürecine etkin katılımının sağlanması gerektiğini savunur. Öğretmen ise rehber rolündedir.

Beyin temelli öğrenme, yapısalcı yaklaşım gibi yaparak-yaşayarak öğrenmeyi savunur. Öğrenme **5 duyu organına hitap** etmelidir, temeli budur. Böylelikle öğrencinin dikkat ve güdülenmişlik düzeyi yüksek tutulur. Caine and Caine'ne (1990) göre beynin her iki lobunun da kullanımı beynin kapasitesini iki kat değil, kat kat artırmaktadır. Hızlı ve etkili öğrenme için beynin her iki lobunun da koordineli şekilde kullanılması gerekir.

www.egitimhane.com

HARMANLANMIŞ ÖĞRENME

Harmanlanmış öğrenme, kelimenin tam anlamıyla etkileşimli bir deneyimdir. Öğrenciler, her biri belirli bir öğrenme stiline uyacak şekilde tasarlanmış çeşitli farklı içerik ortamları aracılığıyla çevrim içi pratik yaparak çevrim dışı dersleri pekiştirir. Öğrenciler, etkileşim kurmak

istedikleri içerik türünü seçebilir; öğrendiklerini uygulayabilir, öğretmenler ve diğer öğrencilerle istedikleri zaman ve herhangi bir cihazda iletişim kurabilirler. Topluluk deneyimi, öğrencilerin katılımını sağlar ve öğretmenleri ilerlemeleri ve daha fazla dikkat gerektiren alanlar hakkında bilgilendirir.

Harmanlanmış öğrenme başka bir ifadeyle web destekli öğrenme ile sınıftaki öğrenmenin avantajlı ve güçlü birkaç yönlerinin birleştirilmesidir.

Harmanlanmış öğrenme kısaca, öğrenme sonuçlarını ve paylaşılan (delivery) program olarak öğrenme sonunda üst amaçları gerçekleştirmek amacıyla birden fazla paylaşım yolu kullanan bir öğretim programı olarak tanımlanabilir.

YAŞAM BOYU ÖĞRENME YAKLAŞIMI

Yaşam boyu öğrenme, örgün eğitim ve yaygın eğitimin birleştirilmesidir.

Okul, öğrenmeyi sağlayan tek kurum olamayacağı gibi yaşam boyu gerekli tüm bilgi ve becerileri de kazandıramaz. Bu nedenle öğrenme yalnızca okulda gerçekleşmez, tüm yaşam süresince (ev, müze, kütüphane, etkinliklerde vb.) devam eder. Öğretmenlerin yanında anne-babalar, kardeşler, arkadaşlar vb. kişiler de öğrenmeyi etkiler.

Temel ilkesi, **bilinçli ve amaçlı** olarak yaşam boyunca öğrenmeye devam etmektir. Yaşam boyu öğrenmenin temel amacı bireyin **öğrenmeyi öğrenmesini** sağlamaktır. Yaşam boyu eğitim; bireyin kişilik alanında, sosyal ve mesleki alanda gelişimini amaçlayan, tüm yaşam süresince devam eden çok geniş bir kavramdır.

Yaşam boyu öğrenme, teknolojik gelişmeler ve bunların yol açtığı **değişime uyum sağlayabilme, sürekli olarak kendini yenileyebilme, bilgiyi üretebilme, öğrenmeyi öğrenebilme, iş birliği ve paylaşımı amaçlar.**

Yaşam Boyu Öğrenmeye İlişkin Yanlış Anlayışlar

• Yaşam boyu öğrenme sadece yetişkinleri kapsamaz. Yaşamın tüm dönemlerinde gerçekleşir.

Yaşam boyu öğrenme sadece meslek, beceri kazandırmaz. Bireysel, sosyal, mesleki vb. her alanı kapsar.

• Yaşam boyu öğrenme tesadüfi oluşmaz. Birey isteyerek, bilinçli, amaçlı öğrenir.

İŞBİRLİKLİ ÖĞRENME YAKLAŞIMI (J.DEWEY)

Geleneksel sınıflardaki öğrencilerin yarışına ve rekabetine son vermeyi amaçlayan ve başarıya birlikte ulaşmayı hedefleyen bir yaklaşımdır. İş birliğine dayalı öğretim, öğrencilerin ortak bir amaç doğrultusunda küçük gruplar hâlinde birbirinin öğrenmesine yardım ederek çalışmalarına dayalı bir yaklaşımdır. “**Birimiz hepimiz, hepimiz birimiz için**” anlayışı hâkimdir. Öğretmen rehberdir, yönlendiricidir.

İş birliğine dayalı öğrenmeyi başarılı bir şekilde uygulamak için 6 temel ilkeye uymak gerekir. Bunlar:

1. Olumlu bağlılık (bağımlılık): “**Birimiz hepimiz, hepimiz birimiz için**” anlayışı.

2. Yüz yüze etkileşim: Öğrencilerin birbirlerin çalışmalarını desteklemeleri, birbirlerine yardım etmeleridir.

3. Kişisel sorumluluk: Grubun her üyesi kendine düşen görevi en iyi şekilde yerine getirmek zorundadır.

4. Sosyal beceriler: Grubun başarılı olabilmesi için kişiler arası iletişim becerilerinin yanında diğer sosyal becerilerin de kullanılması gerekir

5. Grup sürecinin değerlendirilmesi: Bireyin ve grubun etkinlikleri değerlendirilir ve eksiler, artılar ortaya çıkarılır. Grup çalışmalarına yön verilir.

6. Eşit başarı ilkesi: Her üyenin gruba katkısı kendi yetenek düzeyine göre değerlendirilmelidir. Her öğrenci eşit fırsatlara, imkânlarla sahip olmalıdır.

ÖĞRETİM İLKELERİ

1. Hedefe (Amaca) Uygunluk İlkesi: Eğitim durumları işe koşulduğu hedefe hizmet edebilmeli, onlara ulaşılabilir olmalıdır.

2. Öğrenciye Görelik İlkesi: Çağdaş eğitim anlayışında eğitim-öğretim faaliyetlerinin öğrenciye yönelik olması gerekir. Öğretimde temel öge öğrencidir. Öğrencinin ilgi, gelişim özellikleri, bireysel farklılıkları dikkate alınmalıdır.

3. Öğrenci Düzeyine Uygunluk İlkesi: Öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyi dikkate alınmalıdır.

4. Hayatilik İlkesi (Yaşama Yakınlık, İşevuruluk): Eğitim-öğretimin en önemli amacı bireyi hayata hazırlamasıdır. Okul, hayatın bir parçası olmalıdır.

5. Transfer İlkesi: Öğrenci derste öğrendiğini farklı durumlara ve günlük hayata aktarabilmelidir. Sınıftakini hayata aktarmalıdır.

6. Yapararak Yaşayarak Öğrenme (Uygulanabilirlik, Aktivite): Bu ilke öğretimde öğrencinin aktif olması, bizzat kendisinin etkin olması gerektiğini ifade eder. Öğrenci eğitim sürecine ne kadar fazla katılır, süreçte ne kadar etkin olursa o kadar başarılı olur. Yapararak ve yaşayarak öğrenme, eğitimde ezberciliği ortadan kaldırır; kalıcı ve etkili öğrenme sağlar.

7. Ekonomiklik İlkesi: Öğretim hedeflerinin en kısa sürede, en az emek ve maliyetle en verimli şekilde verilmesidir. Bunun için öğretim süreci iyi planlanmalı, kullanılan araç gereç ve materyaller amaca uygun kullanılmalıdır.

8. Aktüalite (Güncellik) İlkesi: Çocuğun hayatın gerçekleriyle karşı karşıya gelmelerini ve yakın çevre, ülke ve dünyada gelişen son olaylara karşı ilgi duymalarını sağlamak için ders konularıyla aktüel (güncel) olay ve sorunlar arasında ilişki kurulmalıdır.

9. Açıklık (Ayanilik) İlkesi: Açıklık iki anlamda kullanılmaktadır. 1. Öğretmenin kullandığı dilin açık ve anlaşılır olmasıdır. 2. Öğrenmede birden çok duyu organına hitap edebilmektir. Öğrencinin dersi anlaması, öncelikle konuşulan dilin anlaşılır olmasına bağlıdır. Aynı zamanda öğrenmede ne kadar çok duyu organı işe koşulursa o kadar etkili ve tam öğrenme sağlanabilir.

10. Somuttan Soyuta İlkesi: Bireyin zihinsel gelişimi somuttan soyuta doğru olmaktadır. Somut kavramlar soyut kavramlara göre daha anlaşılır kavramlardır. Bu yüzden önce somut kavramlar daha sonra soyut kavramlar öğretilmelidir. Özellikle ilköğretim birinci kademede uygulanır.

11. Bilinenden Bilinmeyene İlkesi: Yeni öğretilecek bilginin, becerinin önceden öğrenilenden hareket ederek öğretilmesini öngörür. Böylece öğrenme kolaylaşmakta ve yeni öğrenilecek bilgi önceki bilgilerle ilişkilendirilerek anlamlı hâle getirilmektedir. Öğretmen derse bir önceki derste işlediği konularla ilgili soru sorarak ya da o konuyu tekrar ederek başlarsa bu ilkeyle hareket etmiştir.

12. Yakından Uzağa İlkesi: Bu ilkede öğrenmeye yakın çevreden başlanır. Konularla ilgili örnekler yakın çevreden verilir. Çünkü çocuk yakın çevreyle daha ilgilidir. Daha sonra uzak örneklere doğru hareket edilir. Zamansal ve mekânsal olarak yakın çevreden uzak çevreye doğru giden bir yol izlenmektedir.

13. Basitten Karmaşığa İlkesi: Öğretmen tarafından konular verilirken önce basit konulara ve kavramlara yer verilmesi ve zaman içinde giderek zor ve karmaşık konulara geçilmesi esasına dayanır.

14. Bütünlük İlkesi: Çocuğun bedensel, duygusal, ruhsal ve sosyal; bütün yönleriyle bir bütün olarak ele alınıp tüm yönleriyle dengeli bir biçimde geliştirilmesine dayanır. Ayrıca konuların da bütünlük içinde öğretilmesi yani derslerin disiplinlerarası yaklaşım ve geniş alan yaklaşımıyla işlenmesi gerekmektedir.

15. Anlamlılık: Öğrenciler öğrenmeye güdülendiğinde öğrenmeler daha etkili olur. Bunun için öğrenme konularının ne zaman, ne şekilde, ne işe yarayacağı ve önemi açıklanır. Böylece öğrencilerde öğrenmeye yönelik beklenti ve istek oluşur.

16. Tümdengelim: Bir öğrenme konusu önce genel ve ortak özellikleri, sonra da özel ve ayrıntı özellikleri ile verilir.

17. Sosyallik İlkesi: Öğretim ilkeleri konusunun son ilkesi olan sosyallik, öğretim sürecinde insanların sosyalleşmesini ve topluma uyum sağlamasını vurgulamaktadır. Ayrıca özgürlük konusunu da es geçmemektedir.